

enkelt Tilfælde taget Hensyn til, hvad Menighedsraadet maatte ønske. Har det givet gode Argumenter, har man faaet Lov til at beholde nogle og tyve, op til 30 Tdr. Land. For øvrigt vil jeg sige med Hensyn til hele denne Udstykning, at det jo i mange Tilfælde er det betydningsfulde, at der kan gives Tillægsparceller af Præstegaardsarealer. Det er meget interessant at se den Glæde, der er i mange af disse smaa Hjem, som ligger klods op ad Præstegaardens Jord, med nogle ganske faa Tønder Land, ved at de kan faa deres Ejendom forøget, saa det virkelig kan blive et Husmandsbrug, der kan ernære sin Familie. Hvis det ærede Medlem havde været med til det og set det praktiske Liv, er jeg sikker paa, at han vilde have udtalt sig paa en anden Maade, end Tilfælde har været ved denne Lejlighed.

Saa vil jeg gerne sige til det ærede Medlem Hr. Johannes Lou, at naar jeg udtalte mig om det konservative Folkepartis Stilling, nævnte jeg for det første Landbokommissionen. Saa vidt mig bekendt har man ikke i Landbokommissionen fra det konservative Folkepartis Side taget Afstand med Hensyn til Præstegaardenes eventuelle Udstykning. Og saa var der for Resten noget meget interessant ved den Oplæsning, det ærede Medlem Hr. Johannes Lou foretog her fra Talerstolen. Han oplæste nemlig en Betænkning underskrevet af Dækker m. fl., som altsaa Landstingets Konservative havde affattet. Jeg synes, at da det er i Folketinget, vi her diskuterer, vilde det have været mere nærliggende, om han havde meddelt, hvorledes det konservative Folkeparti her i Folketinget stillede sig i sin Tid. Dets Standpunkt var nemlig det, at man vilde være med til denne Udstykning, men at Staten skulde købe Præstegaardsjorden. Det var i Virkeligheden det ærede Medlem Hr. Ulrichs Kongstanke, at Staten skulde købe Præstegaardsjorden. Men det er, som sagt, betegnende, at naar det ærede Medlem skal læse op, bliver det af Landstingets, ikke af Folketingets Betænkning.

Mads Gram: Da Vælgerforeningens kirkelige Udvalg afsluttede sit Arbejde, var det med Ønsket om, at Menighederne Syd og Nord for Kongeaaen nu maatte leve sig sammen, saa Grænsen blev slettet lempeligt, men grundigt. Vi ønskede at faa de danske kirkelige Frihedslove indført snarest muligt, samtidig med at vi beholdt Selvstyre i Sognene. Den kirkelige Fællesrepræsentation, som den var udformet i

Synodalordningen, vilde vi derimod gerne give Afkald paa. Under Forhandlingerne i Udvalget blev det af et gejstligt Medlem udtalt: „Synodeordningen har hos os vist sig at være en gold Institution, et fremmed Klædebon, som er kommet til os fra den reformerte Kirke“. Den aandelige Frihed i kirkelig Henseende, som Frihedslovene er Udtryk for, hilste Udvalget med Glæde. Vi ventede os Fornylse og frisk Luft under Kirkens Hvælvinger, naar de forskellige kristelige Retninger ikke blev stængt ude, men fik Lov til at bringe hver sit særlige Bidrag til det kristelige Liv. Sognemenighedens Selvstyre sætter man imidlertid Pris paa i vor Landsdel, og da dette er betydelig mere udviklet dér end her i det øvrige Land, var det ganske naturligt, at Udvalget afsluttede sit Arbejde med at udtale Ønsket om at bevare noget af det bedste i den kirkelige Ordning fra begge Sider, naar de sønderjydske Sogne skulde smeltes sammen med den danske Folkekirke under fælles Lovgivning. Vi fandt det derfor ganske naturligt, at kirkeligt interesserede Mennesker fra begge Sider af Kongeaaen fik Lejlighed til at fremsætte Forslag til den fremtidige Ordning, før Lovforslagene blev udarbejdet og fremsat for den danske Rigsdag, hvorfor vi foreslog Sammensmeltningen forberedt ved et kirkeligt Udvalg i Lighed med det fra Aarene efter 1903.

Naar jeg nu ser paa de kirkelige Lovforslag, som den højtærede Kirkeminister har fremsat for Rigsdagen, og som er Resultatet af Forberedelsen i det kirkelige Udvalg og Ministerens endelige Overvejelse og Udformning, maa jeg sige, at Helhedsindtrykket er godt. Jeg synes, det er lykkedes at tage noget af det bedste fra begge Sider, selv om ikke alle Ønsker har kunnet opfyldes. Det, vi fra sønderjydske Side mente var af nogen Værdi for os at beholde af den hidtidige Ordning, var særlig den Ordning, vi havde med almindelig Valgret til Menighedsraadene, dernæst det direkte Præstevalg, Sognemenighedernes kirkelige og økonomiske Selvstyre, Bevarelsen af Kirkernes og Præstekaldenes klare Ejendomsret til Kirkegodset og endelig noget andet, som ikke egentlig hører til de kirkelige Love, men som dog grænser nær op dertil. Jeg tænker paa Loven om borgerligt Ægteskab samt Civilstandsregistre, som Udvalget ogsaa ønskede at bibeholde, hvorimod man ønskede, at Synodalordningen maatte blive ophævet, saa snart der indførtes dansk Lov i Overgangstiden. Endelig maatte Forholdet til de tyske Mindretal ordnes retfærdigt i kristen Aand.